

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-73/20 – 1

Lieta C-73/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 13. februāris

Iesniedzējtiesa:

Bundesgerichtshof (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 23. janvāris

Revīzijas sūdzības iesniedzējs:

ZM, kas rīkojas kā *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH*
maksātnespējas procesa administrators

Atbildētājs revīzijas tiesvedībā:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF [FEDERĀLĀS AUGSTĀKĀS TIESAS]

LĒMUMS

[..]

pasludināts

2020. gada 23. janvārī

[..]

lietā

Advokāts ZM kā administrators *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH*, [..]
Hamburga, maksātnespējas procesā,

prasītājs un revīzijas sūdzības iesniedzējs,

[..]

pret

E. A. Frerichs, [..], Nīderlande,

atbildētājs un atbildētājs revīzijas tiesvedībā,

[..] **[oriģ. 2. lpp.]**

IX. Zivilsenat des Bundesgerichtshofs [Federālās Augstākās tiesas IX Civillietu senāts] 2020. gada 23. janvāra tiesas sēdē [..]

nolēma:

- I. Apturēt tiesvedību.
- II. uzdot Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 267. panta pirmās daļas b) punktu un trešo daļu šādu jautājumu par Kopienu tiesību interpretāciju:

Vai Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām 13. pants (OV L 160, 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (“Roma I”; OV L 177, 6. lpp.) 12. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesību akti, kas saskaņā ar pēdējo minēto regulu ir piemērojami līgumam, attiecas arī uz maksājumu, ko trešā persona veic, izpildot līgumslēdzējas puses līgumisku maksāšanas pienākumu? **[oriģ. 3. lpp.]**

Pamatojums:

I

- 1 Prasītājs kopš 2016. gada 25. marta ir maksātnespējas procesa administrators *Amtsgericht Hamburg* [Hamburgas pirmās instances tiesas] 2011. gada 29. aprīlī uzsāktajā maksātnespējas procedūrā attiecībā uz *Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH* (turpmāk tekstā – “parādniece”), kuras juridiskā adrese ir Vācijā. Parādniece bija daļa no *Oeltrans* grupas, kurā ietilpa arī *Tankfracht GmbH*, kas arī ir reģistrēta Vācijā. Starp *Tankfracht GmbH* un Nīderlandē reģistrēto atbildētāju bija noslēgts līgums par iekšējo ūdensceļu kuģi, saskaņā ar kuru *Tankfracht GmbH* atbildētājam bija jāmaksā atlīdzība 8259,30 EUR apmērā. Saskaņā ar atbildētāja apgalvoto *Tankfracht GmbH* uzdevumā tam bija jāveic pārvadājums ar kuģi no iekraušanas ostas Nīderlandē uz izkraušanas ostu Vācijā. Saskaņā ar prasītāja apgalvoto tas bija iekšējā ūdensceļa kuģa fraktēšanas līgums. 2010. gada 9. novembrī parādniece samaksāja

2

Anonimizēta versija

atbildētājam “*Tankfracht* pasūtījuma” summu, kas bija jāmaksā *Tankfracht GmbH*.

- 2 Ar procesuālo rakstu, kas tiesā iesniegts 2014. gada 21. decembrī, sākotnējais, vēlāk mirušais maksātnespējas procesa administrators cēla prasību atmaksāt summu 8259,30 EUR apmērā, pieskaitot procentus, juridiski pamatojoties uz maksātnespējīga parādnieka mantas atgūšanu. [*omissis*: procesuāli paskaidrojumi [...] **oriģ. 4. lpp.**] [...] Apgabaltiesas pieļautu kļūdu dēļ prasības pieteikums atbildētājam Nīderlandē tika izsniegts tikai 2016. gada decembrī.
- 3 Apgabaltiesa, piemērojot Vācijas tiesību aktus, taisīja atbildētājam nelabvēlīgu spriedumu atbilstoši prasījumiem. Apelācijas tiesa, arī pamatojoties uz Vācijas tiesību aktiem, grozīja apgabaltiesas spriedumu un noraidīja prasību saistībā ar atbildētāja izvirzīto iebildi par noilgumu. Ar savu revīzijas sūdzību, ko atļāvusi apelācijas tiesa, prasītājs vēlas panākt apgabaltiesas sprieduma atjaunošanu.

II

- 4 Revīzijas sūdzības iznākums ir atkarīgs no Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām 13. panta (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 1346/2000”) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (turpmāk tekstā – “Roma I regula”) 12. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretācijas. Ir jānoskaidro, vai tiesību akti, kas ir piemērojami līgumam saskaņā ar pēdējo minēto regulu, Regulas Nr. 1346/2000 13. panta ietvaros attiecas arī uz maksājumu, ko veic trešā persona, izpildot līgumslēdzējpusē līgumisku maksāšanas pienākumu. Tāpēc pirms prasītāja sūdzības izspriešanas ir jāaptur tiesvedība un saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu un trešo daļu ir jālūdz Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums. **oriģ. 5. lpp.**
- 5 1. Principā saskaņā ar šeit piemērojamās Padomes Regulas (EK) Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām 4. panta 1. punktu uz maksātnespējas procedūru un tās sekām attiecas procedūras sākšanas valsts tiesību akti (*lex fori concursus*). Saskaņā ar Regulas Nr. 1346/2000 4. panta 2. punkta m) apakšpunktu procedūras sākšanas valsts tiesību akti cita starpā nosaka noteikumus attiecībā uz to juridisko aktu spēkā neesamību, atzīšanu par spēkā neesošiem un nepiemērošanu, kas kaitē kreditoriem. Tādējādi, šajā gadījumā, ņemot vērā to, ka maksātnespējas procedūra pret parādnieci ir tikusi uzsākta Vācijā, spēkā neesamības atzīšana principā ir jāvērtē, ņemot vērā Vācijas tiesību aktus.
- 6 2. Saskaņā ar Vācijas maksātnespējas tiesību aktiem parādnieces maksājums atbildētājam ir atzīstams par spēkā neesošu saskaņā ar *InsO* [*Insolvenzordnung*; Likuma par maksātnespēju] 143. panta 1. punktu un 134. panta 1. punktu. *Tankfracht GmbH* parāda samaksa bija parādnieces bez atlīdzības sniegts pakalpojums, jo *Tankfracht GmbH* bija maksātnespējīga un pret to vērstais

atbildētāja prasījums tādēļ bija bez ekonomiskas nozīmes; tādējādi atbildētājs ar sava prasījuma izpildi ekonomiskā ziņā neko nav zaudējis, ko varētu uzskatīt kā atlīdzību par maksājumu ([..]). *Bundesgerichtshof*, pretēji apelācijas tiesas pieņemtajam, uzskata, ka tiesībām uz atlīdzību arī nav iestājies noilgums. [omissis: paskaidrojumi par noilgumu] [...] **[oriģ. 6. lpp.]**

- 7 3. Attiecīgi prasība būtu jāapmierina. Taču atbildētājs atsaucas uz Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu. Saskaņā ar šo normu, kas bez būtiskiem grozījumiem ir tikusi pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 2015/848”) 16. pantā, Regulas Nr.1346/2000 4. panta 2. punkta otrā teikuma m) apakšpunkts nav piemērojams, ja persona, kas guvusi labumu no akta, kas kaitē visiem kreditoriem, sniedz pierādījumu, ka uz minēto aktu attiecas tādas dalībvalsts tiesību akts, kas nav procedūras sākšanas valsts, un ka minētais tiesību akts nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt attiecīgo aktu. Atbildētājs uzskata, ka apstrīdētais maksājums ir jāvērtē, ņemot vērā Nīderlandes tiesību aktus, un ir pamatojis, ka šie tiesību akti nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt maksājumu.
- 8 a) *Bundesgerichtshof* uzskata, ka tas, vai ir izpildīts Regulas Nr. 1346/2000 13. pantā paredzētais pirmais nosacījums, ir atkarīgs no atbildes uz prejudiciālo jautājumu. Akts, kas atbildētājam sniedza labumu un kas kaitēja parādnieces kreditoriem, šīs normas izpratnē ir parādnieces veiktais maksājums atbildētājam. Šim aktam piemērojamos tiesību aktus (*lex causae*, lietai piemērojamie tiesību akti) reglamentē Vācijas starptautiskās privāttiesības. Tās ir piemērojamas, neatkarīgi no tā, vai lietai piemērojamie tiesību akti tiek noteikti saskaņā ar procedūras sākšanas valsts tiesību normu kolīziju noteikumiem (*lex fori concursus*), vai arī saskaņā ar tiesas valsts kolīziju normām (*lex fori*) ([..]). Abos gadījumos strīda gadījuma maksājumam piemērojamos tiesību aktus nosaka Vācijas kolīziju normas. **[oriģ. 7. lpp.]**
- 9 Kādi tiesību akti ir piemērojami līgumsaistībām, kas ir saistītas ar tiesību normu kolīziju, prioritāri nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kas ir arī Vācijā tieši piemērojams Eiropas Kopienu tiesību akts. Saskaņā ar regulas tiesību normām uz līgumu, kas noslēgts starp *Tankfracht GmbH* un atbildētāju, attiecas Nīderlandes tiesību akti. Tas izriet no Roma I regulas 5. panta 1. punkta, ja, kā apgalvo atbildētājs, tas ir pārvadājuma līgums, jo atbildētāja pastāvīgā mītnesvieta ir Nīderlandē un tur atrodas arī [kravas] saņemšanas vieta. Ja tas ir nomas līgums, kā to, iespējams, ir domājis prasītājs, nosaucot to par fraktēšanas līgumu (šajā nozīmē skat. Tiesas spriedumu, 2009. gada 6. oktobris – C-133/08, *EuZW* 2009, 822), Nīderlandes tiesību aktu piemērošana izriet no Roma I regulas 4. panta 2. punkta.
- 10 Ir jājautā, vai tādējādi arī maksātnespējīgās parādnieces maksājumu Regulas Nr. 1346/2000 13. panta izpratnē reglamentē Nīderlandes tiesību akti. Attiecībā uz attiecībām starp līgumslēdzējām pusēm tiesību doktrīnā par Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu un Regulas Nr. 2015/848 16. pantu tiek pretrunīgi

vērtēts, vai tiesību akti, kas piemērojami līgumsaistību izpildei, ir jāsaista ar līgumu vai arī atsevišķi – ar saistību izpildes aktu; saskaņā ar šobrīd nu jau dominējošo viedokli parasti noteicošie ir līgumā izvēlētie tiesību akti ([..]). Arī Roma I regulā paredzētās kolīziju normas šajā ziņā nav viennozīmīgas. Saskaņā ar Roma I regulas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu tiesību akti, ko piemēro līgumam, reglamentē arī tajā noteikto saistību izpildi. Tomēr pastāv uzskats, ka, neraugoties uz **[oriģ. 8. lpp.]** Roma I regulas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteikto regulējumu, uz izpildi vērsta tiesību nodošanas darījuma spēkā esamībai noteicošie ir nevis līgumā izvēlētie tiesību akti, bet gan tiesību nodošanai piemērojamie tiesību akti ([..]). Savukārt Roma I regulas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētais izpildes jēdziens attiecoties uz visiem nosacījumiem, ar kādiem ir jāsniedz attiecīgajām saistībām raksturīgais pakalpojums ([..]).

- 11 Ja kreditora prasījumu izpilda nevis otra līgumslēdzēja puse, bet, kā tas ir šajā gadījumā, trešā persona, jautājums par līgumā izvēlēto tiesību aktu piemērojamību rodas *a fortiori*. Starp trešo personu, kas sniedz pakalpojumu, un maksājuma saņēmēju nepastāv līgumiskas attiecības. Taču maksājums ir paredzēts, lai izpildītu kreditora līgumisko prasījumu. Tā līgums ar savu parādnieku ir juridiskais pamats, kura dēļ tas var paturēt saņemto maksājumu. Saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem tas nevar atteikt trešās personas sniegto pakalpojumu, ciktāl tā otra līgumslēdzēja puse pret to neiebilst (*BGB* [Vācijas Civillikums] 267. panta 2. punkts). Ja trešajai personai ir būtiski tieši izpildīt prasījuma parādnieka saistības, tā pakalpojumu arī nevarētu pielīdzināt dāvinājumam, kas nav saistīts ar dzēsto prasījumu ([..]). Par labu līgumā izvēlēto tiesību noteicošajai nozīmei, šādā gadījumā varētu liecināt arī tas, ka saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (“Roma II”), 10. panta 1. punktu **[oriģ. 9. lpp.]** ārpuslīgumiskas saistības, kas izriet no netaisnas iedzīvošanās, kas attiecas uz pastāvošām pušu attiecībām, un kuras ir cieši saistītas ar minēto netaisno iedzīvošanos, reglamentē tiesību akti, kas reglamentē minētās attiecības. Tiek uzskatīts, ka tas attiecas arī uz pakalpojumiem, kas saistīti ar citas personas parādu ([..]).
- 12 b) Ja atbilde uz prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša un parādnieces maksājumam noteicošie ir Nīderlandes tiesību akti, lietas atrisināšana saskaņā ar Regulas Nr. 1346/2000 13. pantu ir atkarīga no tā, vai atbildētājs var pierādīt, ka šie tiesību akti nekādiem līdzekļiem neļauj apstrīdēt maksājumu. To atbildētājs ir apgalvojis un pamatojis.

[..]